

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XV. Tunc. salutaria erunt laxioris Ethices remedia, si hinc inde
caveantur extrema, tam scilices Ethica severior, quàm laxior.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

- 133 Regula 9^a. *Ubi proinde vel humana ratio inflectenda est, vel auctoritas sive Dei, sive Ecclesie, sive SS. Doctorum, illa potius inflectenda est juxta dictamen istius, quam e contra. Ob dicta Prol. precedenti c. 5. & 6. Et in Prol. presentis c. 7. Ob dicenda etiam Prol. sequenti c. 11.*
- 134 Regula 10^a. *Omnia suo pondere astimentur, nec incerta ut certa definiantur, sed absque ulla censura, nota, vel convictio, cuilibet in suo sensu abundare permittatur, circa propositiones necdum ab Ecclesia determinatas, quaeque adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur. Ob ea quae producta sunt c. 9.*
- 135 Regula 11^a. *Nihil exoticum vel singulare contra communem sapientum traditionem, circa perspicuam necessitatem, asseratur, tamen si assertio nequeat manifesta demonstratione refelli. Ob rationes allegatas c. 10.*
- 136 Regula 12^a. *Cavenda licentia quaestiones morales de suo definiendi, Majoribusque incognitis peccatorum excusandorum prae textus comminandi. Ob dicta Prol. 1. c. 7.*
- 137 Regula 13^a. *Suspecta habeatur visa cuique humana ratio, dum SS. Doctorum (& a fortiori, Dei & Ecclesie) auctoritas stat ex adverso. Ob dicta cap. precedenti.*
- 138 Regula 14^a. *Divinum lumen sibi non speret affuturum, qui de visa sibi ratione praesumens, doctrinam negligit vel respuit sapientiorum, & maxime sanctorum Doctorum. Neque enim divinum lumen affulget subducentibus se ab ordine, per divinam providentiam instituto, ad illuminationem hominum, qui est, ut minus sapientes, de se humiliter sentientes, suaeque rationis defectum insufficientiamque agnoscen-tes, illuminentur per sapientiores, & maxime per SS. Doctores. Ab isto vero divinae providentiae ordine se subducit, qui de visa sibi ratione praesumens, sapientiorum, & maxime SS. Patrum, doctrinam negligit vel respuit; neque enim de se, suaeque rationis insufficientia humiliter sentit, neque agnoscit necessarium sibi divinum magisterium, quo Deus per sanctos Doctores nos instruit, neque ab ipsis vere & sincere vult illuminari, quos Deus dedit nobis Doctores, ad corrigendas humanae rationis aberrationes, eumque in finem adimplevit Spiritu sapientiae & intellectus, abundantiaque luminis sui.*

CAPUT XV.

Tunc salutaria erunt laxioris Ethices remedia, si hinc inde caveantur extrema, tam scilicet Ethica severior, quam laxior.

- 139 **D**ivus Damascenus in fine catalogi Hæreticorum duo observat genera Ethicoprofocptarum, id est, in morali disciplina tradenda errantium: scilicet eorum qui nimiam indulgentiam facilitateque licita dicunt, quae illicita sunt; & aliorum qui nimiam severitate illicita decernunt, quae illicita non sunt. Utrosque Spiritus sanctus redarguit Isaïæ 5. *Va qui dici-*

tis malum bonum, & bonum malum; ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras; ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Enimvero tam prohibet Dominus addere divina legi, quam detrahere. Deuteron. 4. Non addetis ad verbum quod vobis loquor, nec auferetis ex eo. Quisquis autem licitum asserit quod est illicitum, detrahit legi: ei vero addit, qui asserit illicitum quod non est illicitum. Cavenda proinde utraque extremas, tum laxiorum, tum severiorum opinionum: siquidem extrema castrorum comedit ignis, Num. 11.

A quibusnam vero Doctoribus magis periclitetur animarum salus: an scilicet a laxioribus, an a severioribus? difficile est affirmare. Per laxiores namque Doctores, lata & spatiosa panditur via, quae, Veritate teste, ducit ad perditionem, modusque opinandi irrepit alienus ab Evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum doctrina, quem dum pro regula fideles in praxi sequuntur, ingens corruptela morum irrepit, prout Alexander VII, restituitur. Proinde Medici illi spirituales, non minus crudes sunt quam corporales, qui ne molesti sint ægris, parcunt à necessariis appetitibus unguentis. Hinc Ezech. 13. *Va qui consumunt pulvillus sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite unversae acies ad capiendas animas, seducendo scilicet homines mollioribus opinionibus suis, velut pulvillis & cervicalibus, sub quibus molliiter conquiscent in peccatis suis. In eo proinde sapientes non sunt. Verba quippe sapientum sicut stimuli, & quasi clavi in altum defixi, Eccli. 12. Si igitur sermo non pungit, sed oblectationem facit audientibus, quae animales, non spirituales fiunt, isto non est sermo sapientis, ait Hieronymus ibidem.*

Ob hanc etiam causam mel in Dei sacrificiis prohibebatur; sal vero acrimoniã præditum, adhiberi jubebatur. Cujus rationem reddens idem S. Doctor epist. 19. ad Eustochium: *Mel, inquit, in Dei sacrificiis non offertur... apud Deum nihil vol-priosum, nihil tantum suave placet, nisi quod in se habet aliquid mordacis veritatis.*

Aliunde vero immoderata severitas, dum hominum imbecillitatem non pensans, eos ad nimis ardua constringit, viam salutis (alias patentem) imbecillibus præcludit, miserisque, propriae infirmitatis confcios, in desperationem adigit, dum difficultati succumbentes, animos & curam salutis prorsus abijciunt. Ideoque Scribas & Phariseos Matth. 23. Christus redarguit, in eo quod alligant onera gravia & importabilia, & imponunt ea in humeros hominum. Sed & apud Ezech. c. 13. adversus hujusmodi conscientiarum perturbatores indignatur Dominus: *pro eo quod fecistis morere mendaciter cor justis, quem ego non contristavi. In priorem locum scribens Joannes noster Hierosolymitanus in opere imperfecto super Mattheum (quod sub Chrylostomi nomine prodit) sic eum commentatur: Tales sunt mure*

etiam Sacerdotes qui grave pondus venientibus ad penitentiam ponunt; qui dicunt, & non faciunt; & sic dum poena presentis penitentia fugitur, contemnitur poena peccati futura. Sicut enim si fascem super humeros adolescentis, quem non potest bajulare, pulsaveris, necesse est, aut ut fascem abiciat, aut sub pondere confringatur; sic & homini, cui grave pondus penitentiae imponis, necesse est, aut ut penitentiam suam rejiciat, aut suscipiens, dum sufficere non potest, scandalisatus amplius peccet. Quae verba allegantur in can. alligant 16. q. 7.

143 Eiusmodi quoque indiscretos perstringit Ambrosius serm. 5. in Psal. 118. dicens: *Sunt etiam in nobis qui timorem Dei habent, sed non secundum scientiam, statuentes duriora praecepta, quae non possit humana conditio sustinere. Timor in eo est, quia videntur consulere disciplinam, opus virtutis exigere, sed insensia in eo est, quia non compatiuntur naturam, nec estimant possibilitatem.*

144 Ex allegatis utramque in partem, aperte intelligitur, rem maxime arduam esse, regimen animarum; merito proinde à Nazianzeno & Gregorio Magno, *artem artium*, nuncupatam, tantique à Cardinale Berullo aestimatam, ut unius animae difficiliorem magisque arduam pronuntiaverit curam, quam unius regni, quamlibet amplissimi. Ut enim observat sapienter pius Contenson in Theologia mentis & cordis to. 9. disert. unic. c. 2. specul. 3. „ Vel nimia remissione atque indulgentia, vel districtiori, quam par est, severitate non prolabi, hoc opus hic labor est; nec sine affuso sibi divinae sapientiae lumine, potest quis jura Dei ita tueri, ut hominum infirmitatem non opprimat, nec sic hominum imbecillitati obsequi, ut in jura Dei non peccet. . . . Quam difficile, quam lubricum, quam charitatis & prudentiae plenam copiam indigens ministerium est Sacerdotum! ne, dum ignorantes docere volunt, caecus caeco ducatum praestet, vel dum lapsos conantur erigere, ipsi collabantur; ne denique penitentiolo obsequio vulnus benignam atrectantes manu, aegritudinem foveant, seque ipsos vulnerent. Hinc (beato Francisco Salezio, p. 1. Introduct. c. 6. teste) Avila ex mille unum ad Directoris munus eligendum consebat: ipse vero ex decem millibus discernendum imperat: quia pauciores sunt, quam dici potest, qui tanta provincia sint pares. Hinc beata Theresia, quantum periculum sit à semidoctis, tenui & exigua eruditione praeditis, in vita sua testatur.

145 Praecipua ergo Doctoribus, praecipua animarum Directoribus cura sit, non desistere unquam vel in acerbam severitatem, vel in dissolutiorem remissionem. Praecipua Sacramenti Penitentiae Administratorum sollicitudo sit; nec esse justo rigidiores, nec molliores, aut leniores in retinendo sacerdotali vigore. Peccatori lapsi, sauciato, & semivivo relicto, oleum infundat Sacerdos & vinum „ (prosequitur Contenson c. 1. in appendice) „ oleum

benignitatis, ne desperet; vinum severitatis, ne plaga putrescens periculosior fiat. „ Neque enim dumtaxat in peccatoribus cavenda est desperatio, sed & praesumptio, seu spes praesumptuosa de Dei misericordia; utroque enim homines periculantur (inquit Augustinus serm. 47. de verb. Dom.) & sperando, & desperando.

Quia vero ad necessariam illam temperatam caelesti opus est prudentiam, quaeret aliquis, Ecquis nobis Doctor & ductor erit caelestis istius prudentiae? Non illi profecto, de quibus Alexander VII. conqueritur, quod opinandi modum invexerint alienum ab evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum doctrina, per quem via salutis, quam suprema Veritas Deus arctam esse definiit, in animarum perniciem dilatur. Superest ergo ut caelestis illius prudentiae praeter ceteris illi sint duces, qui praeter ceteris ea praediti fuerunt; sacri utique Doctores, sanctissimi Præsules, quos ad id Dominus adeo implevit lumine sapientiae & intellectus, misericordiaeque visceribus, ut vel minimae ovis Christi sanandae gratiam, animam suam libenter posuissent. Qui tamen tam insignis misericordiae spiritu repleti, caelestisque luminis abundantiam perfusi, sacerdotalem vigorem cum christiana misericordia sociarunt, nec proinde infirmorum fidelium cupiditatibus blandientem disciplinam tradiderunt, sed eos tamquam discipulos, oves, palmites, & membra Christi, Christo crucifixo confirmare, evangelicisque regulis adaptare conati sunt, nec tantam (quantam complures hodie) facilitate, citra necessitatem, iis statim impertiti sunt absolutionem, quorum opera probabant suspectam contritionem.

Sciebant utique falsam, immisericordemque esse misericordiam, quam mores non emendantur, sed vitia, fallaci lenitatis specie, vel foventur, vel speciosis praetextibus conteguntur. Sciebant dictum à Spiritu sancto: *Corripiet me justus in misericordia, & increpabit me oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* Psal. 140. Et iterum, *Meliora sunt vulnera diligenter, quam fraudulenta oscula odientis.* Proverb. 27. Sciebant dictum sibi à benignissimo misericordissimoque Domino: *Vos estis sal terra;* idèoque Christi oves, impuram vitiorum labe tabescentes, salis sui acrimonia sanabant. Sciebant dictum ab Ambrosio: *Vere miseretur, qui cum iustitia & sapientia miseretur. . . . consideremus ne ipsum deteriorem faciamus, cuius miseremur iniuste.* Et à Clero Romano, apud Cyprianum epist. 31. *Absit ab Ecclesia Romana vigorem suum tam profanam facilitate dimittere, & nervos severitatis, oversa fidei majestate, dissolvere, ut cum adhuc non tantum jaceant, sed & eadem everforum fratrum ruina, properata nimis remedia communicationum, utique non profutura, praestentur, & nova, per misericordiam falsam, vulnera veteribus transgressionis vulneribus imprimantur.* Et à D. Basilio epist. 2. ad Amphiloc. c. 84. & 85. *Hae scribimus, ut penitentia eorum fructus probent.*

zur. Neque enim hac omnino ex temporis spatio iudicamus, sed modum penitentia attendimus. Quod si qui à propriis moribus non facile avellantur, & carnis voluptatibus potius quam Deo servire voluerint, vitamque ex Evangelio institutam non amplectantur, nulla nobis cum illis intercedit communis ratio. Nos enim adversus populum non credentem & contradicentem, illud audivisse meminimus, Salvans, salva animam tuam. Non ergo cum eis perire consentiamus, sed grave iudicium reformidantes, & tremendam illam retributionis Domini diem pra oculis habentes, caveamus aliorum peccatorum ruinam involvi. Et hinc denique sciebant alienis se criminibus irretiendos, si ea degeneri clementia foverent; nec se pastores animarum futuros, sed lanios, si pravis aegrotantium cupiditatibus indulgentes, caelestique medicinae praecepta negligentes, sanitatem infirmis non restituerent, sed exitum causarent, cuius apud Deum culpam sustinerent. Nam ut praclare D. Cyprianus lib. de lapsis: *Qui peccantem blandimentis adulantibus palpat, peccandi fomitem subministrat, nec comprimit delicta, sed nutrit. At qui consiliis fortioribus redarguit simul atque instruit fratrem, promovet ad salutem. Imperitus est medicus, qui tumentes vulnerum sinus manu parcente contrectat, & in aliis recessibus vulnerum mortale virus inclusum, dum servat, exaggerat. Aperendum vulnus est, & secundum, & putredinibus amputatis, medela fortiore curandum. Vociferetur & clamet licet, & conqueratur ager, impatiens per dolorem, gratias agat postmodum cum senserit sanitatam.*

148 Itte fuit sensus, ista praxis, vera ista misericordia, caelestique prudentia Sanctorum, quae nobis imitanda proponitur, contra indifferetum ex una parte zelum, immoderatamque rigorem nonnullorum Modernorum, qui nesciunt severitatem misericordiam temperare; contra falsam etiam plurimorum compassionem, indifferetam lenitatem, exitiosam indulgentiam, qui vel nesciunt vel nolunt misericordiae sacerdotalem fortitudinem fociare. Quos S. Carolus Borromeus in variis Conciliis suis Mediolanensibus redarguit; quia (inquit) *populum nostrum decipiunt, dicentes, pax, pax, & non est pax.* Et quia iram Dei in se concitant, dum hominum benevolentiam populari quadam indulgentia conciliant. Verum *qua utilitas nobis exisset* (prosequitur S. Cardinalis) *si iram Dei in nos concitantes, hominum benevolentiam populari quadam indulgentia conciliemus?*

149 Hæc S. Carolus, suo tempore sollicitior ad redarguendos Confessarios indulgentiores, quam severiores: non quod non redarguerit utrosque, sed quod animadverterit multitudinem longè majorem perire, ob nimiam Confessariorum indulgentiam, falsamque misericordiam, quam ob excessivam severitatem. Unde nec S. Thomas Villanovanus, ipsi synchronus, deploravit Ecclesiae perditionem, ob excessivam Confessariorum Pastorumque seve-

ritatem, sed ob excessivam mollietiam, cum dixit: *Quid Ecclesiam Domini hodie perdit? nisi Confessariorum & Pastorum blandiens adulatio.* Nec S. Salesius, qui proximè post ipsam floruit sanctitate, conquestus est, quod ob excessum rigoris, sed quod ob defectum vigoris, excessumque blandientis lenitatis, *perit multitudo infinita.*

Et ratio est, quia tamen rigoris excessivi 150 filia sit desperatio, excessivæ verò lenitatis & indulgentiæ filia sit præsumptio, seu spes præsumptuosa de Dei misericordiam, forrèque illa gravius sit malum, quam ista: longè tamen ratios sunt, qui ob excessivum rigorem Pastorum Confessariorumque labuntur in desperationem, quam qui ob excessivam eorundem lenitatem, indulgentiamque, labuntur in spem illam præsumptuosam, atque exinde in perditionem (quorum infinitam esse multitudinem, Salesius proximè testatus est) eo quod utique Pastores & Confessarii, hoc tempore, ut plurimum proniores sunt ad conciliandam sibi benevolentiam hominum per popularem indulgentiam, quam ad incurrendam privationem illius per directionem severam: vel enim nullæ, vel non tot & tantæ illecebræ Pastorum, Confessariorumque animos tentare solent ad exercendam nimiam erga poenitentes severitatem, sicut ad exercendam nimiam indulgentiam. Ad quam prima illecebra, est amor hominibus placendi, timorque displicendi, cuique homini adeò insitus, ut rara avis in terris sit, qui à debito vigore, ex illo amore non aliquando deficit.

Secunda illecebra, est naturalis amor, compassioque patris spiritualis in filium spiritua-

lem, seu poenitentem; cum parentes ob naturalem illum amorem sæpius peccare soleant per defectum, quam per excessum rigoris.

Tertia illecebra, est naturalis amor pacis, vitandæque dissensionis cum poenitente, quo Confessarii plerumque sollicitantur ad illi consentiendum: ne cum illo malè sint.

Quarta illecebra, est facilitas operis, quia videlicet Confessarius facilis est condescendere, quam resistere poenitentibus, ob rationes antè dictas. Homines autem sunt propensiores in faciliora, quam in difficiliora.

Quinta illecebra, est jucunditas operis: quia poenitentibus satisfacere, jucundum est; morosum & triste, ipsos contristatos & insatisfactos dimittere.

Sexta illecebra (ne quid hæc dicam de amore proprii interesse, quo plures à debito rigore ad nimiam indulgentiam inflectuntur) est amor popularis aestimationis, timorque incurrendi notam excessivi rigoris, quæ hodie quampluribus inuritur, tamen reverà non excedant. Quam notam ne incurrant, sacerdotalem vigorem animumque plurimi dimittunt, quærentesque hominibus placere, malunt ab incepto vigore desistere, quam propter zelum Dei & veritatis pungi frequentissimis stimulis contumelie.

152 Tot ergo; tam blandisque titulis Confessarii ad eò tentantur, sollicitanturque ad remittendum sacerdotalem vigorem, ut debitus vigor nostris temporibus haud dubiè rarior sit, quàm excessivus rigor: utpote à quo, omnibus titulis enarratis Confessarii retrahuntur: cumque vix illo titulo ad eum tententur, quàm indiscreto zelo; neque hic tam illecebrosus sit, quàm sex illi tituli: consequens est homines, in præsentis statu naturæ corruptæ, saltim attentis circumstantiis sæculi præsentis, naturâ proniores esse in excessum indulgentiæ, quàm in excessum rigoris. Unde cum rariores sint qui elevant sese supra naturalem suam inclinationem, quàm qui ei obsequuntur; consequens est homines frequentius incidere in Confessarios laxiores, quàm in strictiores, pluresque proinde ob nimiam Confessarios laxitatem perire, quàm ob nimiam severitatem. Id eò sancti Caroli zelus magis emicuit adversus Pastores Confessariosque laxiores, quàm adversus rigorosiores. Nec soli Confessarii præallatis illecebris tentantur, & ut plurimum vincuntur; sed & Scriptores ipsi, ut patet ex eo quòd Julius Mercorus in basi Theolog. Moral. p. 3. a. 3. observaverit, à 40. vel 50. annis plusquàm centum opiniones laxas, antea singulares, factas esse communes; nullam verò rigidam, quæ priùs erat singularis, per recentiores Scriptores factam ex singulari communem.

CAPUT XVI.

Tametsi extrema vitanda sint, ut supra, attentione nihilominus multitudine longè maximâ fidelium pereuntium, Scriptores Casuum, Confessarii que, & Directores animarum, Salvatoris exemplo, fidelibus potius inculcare debent viam arctam, quàm latam, discretoque uti rigore, quem Evangelica Apostolicaque traditio requirit, quemque Sanctorum celitus afflatorum doctrina præscribit: ne aliqui, indiscretâ indulgentiâ suâ, peccatorum alienorum, perditionisque fratrum suorum participes effecti, cum pereuntibus & ipsi pereant.

§. I.

De multitudine fidelium pereuntium sententiâ Doctorum.

153 Multitudinem longè maximam fidelium perire, deque adultis fidei orthodoxæ cultoribus loquendo, majorem reproborum, quàm electorum numerum esse, Abulenſis in cap. 22. Matth. q. 69. ait esse positionem communem. Suarez l. 6. de Deo c. 3. n. 5. Commemor (inquit) sententiâ tenet ex Christianis plures esse reprobos, quàm prædestinatos. Ita nominatim sentiunt Card. Cajetanus in parabol. de 10. virgin. Bellarminus de gemitu columb. l. 1. c. 6. Card. Bona in princip. vit. christ. p. 2. §. ult. post Lyranum, Carthusianum, Abulenſem, Ludovicum Granatensem, Estium, Mal-

donatum, A Lapide, Drexelium, Ruiz, Tannerum, Recupitum, Alvarez, Gonet, Smiling, Contensonum, aliosque quamplurimos, tum sacros Interpretes, tum Scholasticos. Quibus licet contradicant Sylvester, Cartagena, Suarez, Vekenus, Martinonus, & è nostris Lezana, Bonæ spei, Sebastianus ab Alexandro: patrocinantur tamen veteres communiter Patres, Græci & Latini, Origenes, Basilus, Chryostomus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Gregorius, Irenæus, Nilus Abbas, & apud ipsum S. Simeon Stylita, Theodorus Studita, Ephrem. Patrocinaur & Anselmus infra referendus. Testeque Card. Bonâ, ubi supra, eadem sententiâ infallibili Scripturarum testimonio, multisque iudiciis & rationibus, atque ipsâ experienciâ evincitur.

§. I I.

Terribilia verba, figura, similitudines S. Scripturæ, seu novi, seu veteris Testamenti, de paucitate fidelium electorum, sive in statu naturæ, sive in statu legis, sive in statu gratiæ.

154 **E**Nimverò si consideremus homines in statu naturæ, Genesis 6. dicitur, quòd tanta erat malitia hominum in terra, tam intenta cuncta cogitatio in malum, tam corrupta coram Deo omnis caro, terraque ad eò repleta iniquitate, quòd *penituerit Deum, quòd hominem fecisset in terra*, necesseque fuerit universali diluvio terram mundari, in quo nonnisi pauci, id est, octo animæ salvæ factæ sunt per arcam. Tamen si homines ante diluvium non legantur diversarum fuisse religionum, nec ullum in Scripturis idololatriæ vestigium reperitur, nisi post diluvium. Post quod non diminuta, sed mirum in modum multiplicata sunt mala, ut testis est Scriptura.

155 Deinde si consideremus homines in statu legis, omnes imprimis veteris Testamenti libri pleni sunt excessibus Israëlitarum, nec aliud ferè memorant omnes veteris Testamenti pagine, quàm incredibilem eorum (ferè omnium) duritiem, corruptionemque penè universalem; ita ut David de sua ætate Psal. 13. dicat: *Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.* Deinde Genes. 27. electi inter ipsos comparantur stellis cæli; reprobi verò arena, quæ est in littore maris; Abrahæ enim dicit Dominus: *Multiplicabo semen tuum, sicut stellas cæli, & sicut arenam, quæ est in littore maris.* Stellæ verò cæli paucissimæ sunt, comparatione arenæ maris, quæ, ut ibidem subditur, *pro multitudine numerari non potest.* Et reverà paucissimos Israëlitas esse salvos, comparatione damnatorum, & Paulus 1. Cor. 10. & Joannes Apocal. 7. ostendit. Siquidem Paulus ait, quòd *non in pluribus eorum beneplacitum est Deo.* Joannes verò ex toto Israëlítico populo (qui ante Christi adventum, Dei erat populus) solùm signatos, id est (ut communis habet interpretatio) electos & prædestina-